

Broedvogelinventarisatie 2022

Fort Noorddijk

Mededeling nr. 345

Hans op den Dries
Marianne op den Dries
Vogelwerkgroep van de KNNV afdeling Hollandse Delta

©: KNNV afdeling Hollandse Delta

Broedvogelinventarisatie 2022 Fort Noorddijk

Een publicatie van de Vogelwerkgroep van de Natuurvereniging Hollandse Delta,
een afdeling van de KNNV.

Mededeling nr. 345

Auteur: Hans en Marianne op den Dries
Onderzoekers: Hans en Marianne op den Dries, Bert van Dijk

Omslagfoto:
Fotograaf: Marianne op den Dries

Foto's en tabellen:
Marianne en Hans op den Dries

Natuurvereniging Hollandse Delta
een afdeling van de KNNV
secretariaat:
Peter Vermaas
Schudegge 17
3224 BP Hellevoetsluis
Telefoon: 0181-324058
Email: secretaris@hollandsedelta.knnv.nl

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	3
2	Aanbeveling.....	3
3	Inleiding	4
4	Geschiedenis.....	4
5	Gebiedsbeschrijving	5
6	Werkwijze	6
7	Resultaten	7
7.1	Broedvogels.....	7
7.1.1	Legenda afkortingen, broedcodes.....	7
7.1.2	Overzicht territoria Fort Noorddijk 2022	9
7.1.3	Vergelijk territoria voorgaande jaren.....	10
7.2	Beschrijving enkele soorten	11
7.3	Niet broedvogels	14
7.4	Zoogdieren en amfibieën	14

1 Samenvatting

De tellingen zijn weer goed verlopen en de resultaten waren goed.

Ook dit jaar was de verrassing een broedende bruine kiekendief die ook nog eens twee jongen heeft grootgebracht.

Ondanks dat de grote essen op het eiland waren verwijderd kan niet of nauwelijks worden gezegd dat dit een groot nadelig effect heeft gehad op de broedpopulatie van de voorkomende broedvogels. Dit komt mede door de mooie oude knotwilgen, met vele kieren en hopen. De zwarte kraai is waarschijnlijk wel verdwenen door het kappen van de hoge bomen.

De algehele indruk van de broedvogels is prima, vooral de bosrietzanger, kleine karekiet, rietzanger, winterkoning en toch ook de watervogels waren goed vertegenwoordigd.

Als nieuwkomers zijn dit jaar de tuinfluiter en de groenling te vermelden.

2 Aanbeveling

Als aanbeveling willen wij aangeven dat er bij de eventuele nieuwe bestemming van het gebied rekening moet worden gehouden met de verstoring van de rietkragen. Deze bieden aan veel vogels voedsel en broedgelegenheid.

Wij willen ervoor pleiten om het dijkje aan de noordzijde definitief af te sluiten voor zowel wandelaars als schapen. Daarvoor zal een degelijk hek moeten worden geplaatst tot aan de waterrand. Graag wel rekening houden met de toegang voor de tellers.

De praktijk heeft geleerd dat de reeds eerder aangebrachte afrastering vernield wordt. Mede daarom lijkt het ons zeer raadzaam om een bord te plaatsen met verboden toegang art 461 WvS.

3 Inleiding

In de periode van 27 maart 2022 tot en met 15 juni 2022 is Fort Noorddijk zeven keer geïnterviewd op alle broedvogels.

Doel van ZHL (Zuid-Hollands Landschap) met het periodiek inventariseren van de vogelstand op Fort Noorddijk is om de kwaliteit van de natuurwaarden van het gebied regelmatig te onderzoeken. Met de inventarisatiegegevens kunnen zij eventueel beheersmaatregelen nemen om die kwaliteit te verbeteren.

De inventarisatie is hoofdzakelijk door ons uitgevoerd. Tijdens onze vakantieperiode is tweemaal geteld door Bert van Dijk.

In dit verslag is een korte omschrijving van het gebied opgenomen en zijn de aantallen en de verspreiding van de vogelsoorten verwerkt.

4 Geschiedenis

Fort Noorddijk was onderdeel van de Voornse waterlinie. De bouw is gestart in 1883. Met schoppen en kruitwagens werd de ringgracht gegraven. De grond die hierbij vrijkwam vormde het forteiland. Fort Noorddijk maakt samen met Fort Penserdijk en de kustbatterijen van Hellevoetsluis en Brielle deel uit van de Voornse verdedigingslinie 'Stelling van Maas- en Haringvlietmonden'. De Voornse waterlinie is nooit echt gebruikt. Wel heeft het fort tijdens de Tweede wereldoorlog een militaire functie gehad. De Duitse bezetters hadden er munitie opgeslagen. Ook plaatsten ze er stellingen voor luchtafweergeschut en is er ter bescherming een betonnen muur voor de ingang geplaatst.

5 Gebiedsbeschrijving

Fort Noorddijk is gelegen op het Zuid-Hollandse eiland Voorne-Putten ten westen van de plaats Nieuwenhoorn, gemeente Hellevoetsluis en wordt beheerd door ZHL.

Het gebied is een kleine 4,5 ha groot (globaal gezien 200 x 225 meter).

Het forteiland van bijna 1 ha groot is niet vrij toegankelijk, maar wel goed te overzien vanaf de dijkweg.

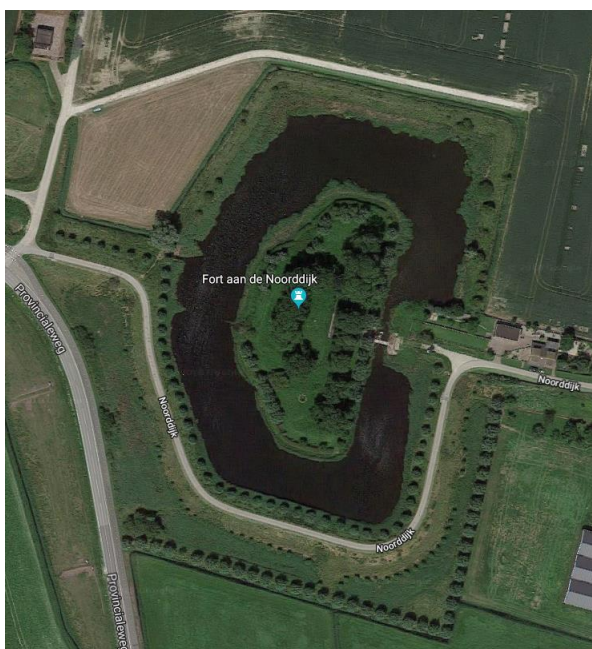
Aan de oostzijde kom je langs een aantal woonhuizen het gebied binnen. Het fort is omsingeld door een gracht met aan weerszijden een smalle rietkraag. Tevens loopt er een dijkweg om het zuidelijk deel van de gracht, komend van Nieuwenhoorn en gaand naar de Noorddijk richting de N57.

Op het eilandje bij het fort stonden een behoorlijk aantal hoge tot middelhoge bomen, zoals es en opslag van meidoorn en aan het zuidelijke deel staan langs het water zowel op het eiland als aan beide zijden van de dijkweg een rij knotwilgen. De essen op het eiland zijn dit jaar voor het broedseizoen gekapt. Bij navraag bij Menno van Lopik van het ZHL kregen we de volgende uitleg:

“De bomen moesten we helaas kappen omdat alle bomen zwaar te lijden hadden onder de essentaksterfte. Dit zorgde ervoor dat de bomen langzaam uit elkaar vielen en afgelopen jaren hadden we al flink moeten snoeien om de situatie veilig te houden voor zowel het fort, de bezoekers als de bomen zelf. Helaas ging de essentaksterfte zo hard dat snoeien zou resulteren in totempalen en dat herstel van de bomen kansloos was. Daarom hebben we besloten alle essen te verwijderen en nieuwe bomen terug te planten. Deze nieuwe bomen zijn uiteraard geen essen maar wel een mix van populier en linde. Verschillende soorten met verschillende leeftijdsverwachtingen en verschillende ecologische pluspunten. De verschillende soorten zijn ook gekozen zodat we altijd bomen blijven houden in de toekomst. Mochten de populieren omwaaien of ziek worden dat hebben we altijd de lindes nog staan. Zo is in de toekomst nooit meer een kaalslag nodig zoals die nu wel nodig was”.

De dubbele rij knotwilgen aan de zuidzijde van de dijkweg staan aan de grens van het gebied. Tussen deze zuidgrens en de dijk staan een rietkraag en een smalle strook gras, beide reiken tot aan de westelijke uitgang van het reservaat, waar overigens het riet zowaar tot een veldje is uitgegroeid. Het gras ligt met name tegen de dijk op. Aan de grachtzijde van de dijk ligt eveneens een smalle groenstrook en rietkraag. Deze strook loopt overigens helemaal rondom de gracht. Verder is de begroeiing van het fort vrij monotoom, met vooral veel brandnetel en fluitenkruid.

Op de groenstroken rondom is er wat wildgroei van gras en planten, zoals distels, brandnetels e.d. Hierop mogen een aantal schapen het groen kort houden. De noordoostzijde van het gebied wordt afgeschermd van de aansluitende akker door een rietkraag en een grasdijk met een enkele struik, zoals meidoorn.

Het eiland met het fort is niet toegankelijk en is daarom aan de oostzijde afgesloten door een groot hek. Bij de ingang staat een informatiebord. Het fort zelf is een verlaten bunker met een aantal raamopeningen en een grote zware deur. Een aantal keren per jaar wordt het fort opengesteld voor publiek.

6 Werkwijze

Tijdens de telling zijn alle broedvogels geteld. De tellingen zijn verricht volgens de SOVON-normen. Tijdens bijna alle tellingen is er ook een bezoek gebracht op het binnenterrein van het fort.

Er is in dit kleine gebied zeven keer geteld, waarbij de duur van de telling ongeveer 60 tot 85 minuten was.

Alle tellingen zijn aangevangen rond zonsopgang.

Tabel 1 Overzicht teldagen 2022

Datum	Start	Eindtijd	Temperatuur	Wind	Bewolking
27-3	7.00 uur	08.15 uur	6-7,5 °C	1-2 O-NO	8/8
6-4	06.30 uur	7.45 uur	7-9 °C	3-4 ZW/Z	8/8
19-4	06.10 uur	07.30 uur	7-9 °C	0-(1) O	0/8
30-4	05.45 uur	7.00 uur	6-7 °C	0-(1) N	8/8
18-5	5.45 uur	7.00 uur	17-18 °C	3 ZZW	7/8
2-6	5.40 uur	6.55 uur	9 °C	2 NNW	1/8
15-6	5.00 uur	6.25 uur	11-13 °C	1 NO	0/8

7 Resultaten

7.1 Broedvogels

In tabel 2 op de volgende pagina zijn de teldagen, de soorten, de aantallen en de hoogste broedcodes van de waarnemingen per telling weergegeven.

Hoofdstuk 7.1.2 geeft het aantal territoria na autoclustering in het Sovon systeem aan. In de tabel in hoofdstuk 7.1.3 wordt een vergelijking gemaakt tussen de verschillende teljaren.

Van een aantal soorten is een beschrijving gegeven in hoofdstuk 7.2

Tot slot zijn in dit hoofdstuk een aantal waarnemingen opgenomen van niet-broedvogels en zoogdieren (hoofdstuk 7.3 en 7.4)

7.1.1 Legenda afkortingen, broedcodes

ab : aantal broedvogels (territoria)

hb : hoogste broedcode.

Hieronder is een korte beschrijving weer gegeven van de door Sovon gehanteerde broedcodes.

0. Overig / buiten broedbiotoop
1. Volwassen individu
2. Zingend of baltsend individu
3. Paar (bij balts of zang code 5)
4. Territoriumgedrag
5. Baltsend paar (ook paring)
6. Waarschijnlijk nestplaats
7. Alarmeren, waaks gedrag
8. Vogel met broedvlekken
9. Nestbouw
10. Afleidingsgedrag
11. Pas gebruikt nest
12. Pas uitgevlogen / dons-jongen
13. Bewoond nest (bezoek ouders)
14. Transport voedsel en ontlasting
15. Nest met eieren
16. Nest met jongen

Voor een uitgebreide omschrijving van bovenstaande codes zie: www.Sovon.nl bijlage 4 uit de handleiding BMP (Broedvogel Monitoring Project).

Tabel 2 Overzicht waarnemingen vogelsoorten per telling

soort	telldata															
	27-3		06-4		19-4		30-4		18-5		2-6		15-6			
	ab	hb	ab	hb	ab	hb	ab	hb	ab	hb	ab	hb	ab	hb	ab	hb
Fuut			1	1			1	1	1	3	1	3	2	13		
Knobbelzwaan	1	3	1	7	1	9	1	3	2	1						
Grauwe Gans	8	15					1	11								
Grote Canadese gans					1	3	1	1								
Nijlgans	2	7														
Krakeend	4	5	3	5	5	6	3	5	1	1						
Wilde Eend	6	3	6	13	10	3	8	3	6	1						
Bergeend									1	0						
Soepeend													2	3		
Tafeleend	1	1														
Kuifeend	12	5	9	3	6	5	10	3	2	3	2	3				
Muskuseend			1	1	1	1										
Fazant			1	1												
Bruine kiekendief			1	3	1	6	1	1	1	1	1	6	2	6		
Buizerd					1	0										
Watersnip	3	0	4	0												
Waterral			1	2												
Waterhoen	4	7	3	2	4	7	3	2	1	1			2	2		
Meerkoet	4	7	4	13	4	7	3	13	1	1	1	1	4	7		
Wulp					2	0										
Holenduif	1	2	2	5	2	13	1	2					1	2		
Houtduif	4	6	1	2	2	5	1	3	3	2	4	2	3	6		
Koekoek					1	2	1	2	1	2	1	2				
Halsbandparkiet													6	1		
Kerkuil													1	1		
Grote bonte specht													2	1		
Witte kwikstaart					1	3										
Winterkoning	8	7	7	2	6	2	9	2	6	2	5	2	6	2		
Heggenmus	1	3			2	2	1	2	1	2			1	2		
Roodborst	1	2														
Merel	5	7	4	6	2	2					2	2	2	7		
Zanglijster					1	2					1	2				
Rietzanger					8	2	9	2	9	2			6	2		
Bosrietzanger											3	2	5	2		
Kleine Karekiet					1	2	5	2	15	2	13	2	20	2		
Grasmus							2	2	3	2	1	2				
Tuinfluit							1	2	2	2	1	2	1	2		
Tjiftjaf	4	7	3	2	5	1	2	2	2	2	1	2	2	2		
Fitis					1	2	2	2	2	2	2	2	1	2		
Pimpelmees	1	7	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	1		
Koolmees	2	3	1	2	1		1	2			1	2	1	2		
Boomkruiper			1	1			1	7	1	2						
Ekster	1	1			1	0	1	1			1	1				
Zwarte Kraai	1	1							2	1						
Groenling			1	1	1	1					1	2	4	2		
Putter	2	1	1	1	5	3			2	1	2	2	4	2		
Rietgors	1	3	2	3	2	2	4	2					1	2		
Totaal aantal soorten	22		24		29		27		23		20		25			

7.1.2 Overzicht territoria Fort Noorddijk 2022

Soorten	a.b.(h.b.)	Bijzonderheden
Fuut	1 (13)	
Knobbelzwaan	1 (7)	Zie beschrijving soort
Grauwe Gans	8 (15)	Zie beschrijving soort
Krakeend	2 (6)	
Wilde Eend	8 (13)	
Kuifeend	2 (5)	
Bruine kiekendief	1 (6)	Zie beschrijving soort
Waterhoen	2 (7)	Zie beschrijving soort
Meerkoet	3 (13)	
Holenduif	2 (13)	Zie beschrijving soort
Houtduif	4 (6)	
Koekoek	1 (2)	
Winterkoning	9 (7)	Zie beschrijving soort
Heggenmus	2 (3)	
Merel	3 (14)	
Zanglijster	1 (2)	
Rietzanger	9 (2)	Zie beschrijving soort
Bosrietzanger	5 (2)	Zie beschrijving soort
Kleine Karekiet	20 (2)	Zie beschrijving soort
Grasmus	3 (2)	Zie beschrijving soort
Tuinfluit	2 (2)	Zie beschrijving soort
Tjiftjaf	4 (2)	
Fitis	3 (2)	
Pimpelmees	1 (7)	
Koolmees	2 (3)	
Boomkruiper	1 (7)	
Groenling	3 (2)	Zie beschrijving soort
Putter	4 (3)	Zie beschrijving soort
Rietgors	3 (3)	Zie beschrijving soort
Totaal aantal territoria	110	
Totaal aantal soorten	29	

7.1.3 Vergelijk territoria voorgaande jaren

Soort/jaar	2004	2006	2011	2018	2022
Fuut			1	1	1
Knobbelzwaan	1	1		1	1
Grauwe Gans			1	7	8
Grote Canadese Gans	1		1		
Nijlgans				1	
Muskuseend				2	
Krakeend	1	1	2	2	2
Wilde Eend	7	5	3	10	8
Soepeend	1			1	
Kuifeend	3	3	2	4	2
Fazant		1	2	2	
Bruine kiekendief				1	1
Waterhoen	4	2	3	3	2
Meerkoet	7	3	2	3	3
Turkse tortel				1	
Holenduif		1	1	1	2
Houtduif	5	4	2	1	4
Koekoek	1	1		1	1
Groene specht		1	1		
Grote bonte specht	1		1		
Winterkoning	7	3	2	7	9
Heggenmus	3	1	2	1	2
Merel	9	4	2	3	3
Zanglijster				1	1
Rietzanger		2	23	3	9
Bosrietzanger	1	2	1	2	5
Kleine Karekiet	16	11	7	25	20
Braamsluiper			1		
Grasmus		1	1	1	3
Tuinfluiter					2
Zwartkop	1	1			
Tjiftjaf	4	1	4	1	4
Fitis	5		2		3
Grauwe vliegenvanger	1				
Pimpelmees	1		3	3	1
Koolmees	6	1	3	2	2
Boomkruiper				2	1
Spreeuw				1	
Ekster	1				
Kauw	2				
Zwarte Kraai	2	1		1	
Vink		1		1	
Groenling					3
Putter				2	4
Rietgors	2	1	4	2	3
Totaal aantal broedparen	93	53	78	100	110
Totaal aantal soorten	26	24	27	34	29

Bij deze tabel moet opgemerkt worden dat de tellingen door drie verschillende telgroepen zijn uitgevoerd:

2004 Henk de Boer en Sjaak Lobs

2006 Hans op den Dries

2011 Jan Snoeij

2018 Hans en Marianne op den Dries, Bert van Dijk

2022 Hans en Marianne op den Dries, Bert van Dijk

7.2 Beschrijving enkele soorten

Knobbelzwaan (1)

In het gebied hebben wij meerdere keren een paar knobbelzwaan aangetroffen. De bouw van een nest bleef, voor zover wij hebben kunnen vaststellen, uit.

Volgens de normen van Sovon is dit echter wel een territorium geworden. Of ze wel tot broeden zijn gekomen is in dit geval niet aannemelijk.

Grauwe gans (8)

Op 27 maart zijn er 8 nesten aangetroffen met een verschillend aantal eieren. Tijdens de nestronde langs de watertrand van het eiland vlogen de meeste oudervogels van hun nest, een enkel ouder nam de gok om diep neergedrukt op het nest te blijven zitten. Bij de laatste telling (15 juni) zijn er, vanwege de dichte begroeiing, slechts een paar nesten nog een keer bezocht. Deze nesten waren leeg waardoor wij het vermoeden hebben dat de eieren uitgekomen zijn en de jongen het nest verlaten hebben.

Bruine kiekendief (1)

Net als de tussenliggende jaren na de telling van 2018, heeft de kiekendief dit gebied regelmatig bezocht. In in het meest noordoostelijke deel van het gebied is een succesvol nest waargenomen. Uiteindelijk zijn er twee jongen grootgebracht. Deze jongen, gezien op 6 juli, hebben vermoedelijk omstreeks deze datum het nest verlaten.

Of de kiekendief elk jaar tot broeden is gekomen kan niet met zekerheid worden gezegd, mede ook omdat er met grote regelmaat over het dijkje aan de noordzijde wordt gelopen door een onbekend persoon, vermoedelijk met hond. Het hekwerk dat ZHL had aangebracht is vernield, ook na reparatie was het wederom opengeknipt. Ook een nieuw hekwerk voor dit seizoen is weer vernield. Het schapengaas is doorgeknipt en aan de onderzijde zelfs helemaal schuin weggeknipt en gevouwen. Ik heb weliswaar getracht de uiteinden aan elkaar te draaien, maar uiteraard is ook dat weer weggebogen.

Wij hebben onze bevindingen gedeeld met het ZHL (zie aanbeveling hoofdstuk 2).

Waterhoen (2)

Deze heimelijke broedvogel valt op door zijn schelle roep, maar wordt ook vaak over het hoofd gezien. Zeker als de begroeiing veel overhangt is hij soms lastig te ontdekken. Op vier teldagen zijn er meer exemplaren (2x 3 en 2x 4) gezien. Het aantal broedpaar moet dan ook als minimaal worden beschouwd.

Holenduif (2)

De holenduif doet het de laatste jaren goed in Nederland. Ook in dit gebied is de vogel een vaste broedvogel geworden sinds 2006. Dit jaar zijn er zelfs twee territoria vastgesteld, waarvan bij één territorium is geconstateerd dat het paartje uit een holte van een knotwilg tevoorschijn kwam.

Winterkoning (9)

Het aantal territoria winterkoningen liep dit jaar op tot 9. Dit is weer één meer dan de vorige keer. Deze kleine vogel kan zich zeer snel verplaatsen en op meerdere plaatsen zingen. Toch zijn wij van mening (door goed onderzoek en uitsluiting van dubbeltellingen) dat dit een correct aantal is.

Rietzanger (9)

De iets meer rietruigte vogel dan kleine karekiet was met een aantal van 9 territoria zeer goed vertegenwoordigd. Al broedt deze rietzanger net zo gemakkelijk in alleen rietvelden, toch lopen de aantallen op als het een hoger ruigtegehalte kent. De laatste jaren was de populatie van de rietzanger in Nederland in een stijgende lijn, met een stabilisatie in het laatste jaar.

Bosrietzanger (5)

Het aantal bosrietzangers is behoorlijk gestegen, van 2 naar 5. Dit komt overeen met de landelijke trend. Ook in omliggende gebieden zijn er meer bosrietzangers waargenomen.

Kleine karekiet (20)

Deze uitgesproken rietvogel voelt zich hier kennelijk thuis. Het aantal territoria van de vorige inventarisatie (2018 - 25) ligt weliswaar hoger, maar over de 20 territoria van dit jaar mogen we zeker niet klagen.

Grasmus (3)

De grasmus was dit jaar goed vertegenwoordigd in het broedseizoen. Het aantal territoria is tot 3 gekomen. Wat wel vreemd is, is dat er in de voorlaatste telling nog maar één gehoord werd en vanaf de laatste telling, in ieder geval na 13 juni, de grasmussen helemaal niet meer gehoord zijn in het gebied, terwijl elders de grasmussen nog redelijk goed aan het zingen waren tot zelfs begin juli. Het is niet duidelijk wat hier de oorzaak van is.

Tuinfluits (2)

Dit is een nieuwe soort voor het gebied. Het was eigenlijk al vreemd dat deze soort zich hier nog niet eerder had gemeld. De begroeiing van dit gebied biedt voldoende geschikt biotoop en ruimte voor deze soort. Dit is typisch een geval van beter laat dan nooit.

Groenling (3)

Ook de groenling heeft dit jaar pas voor het eerst dit gebied uitgekozen om te gaan broeden. Al waren de waarnemingen in het begin van het telseizoen mager, uiteindelijk is het aantal territoria uitgekomen op 3.

Putter (4)

De putter is voor het eerst in 2018 gemeld als broedvogel met twee territoria. Ook dit jaar was deze kleurrijke vogel goed vertegenwoordigd. Zelfs twee territoria meer dan 2018. Het moet gezegd worden dat het ook een uitgesproken putter biotoop is. Rijk aan insecten en zaden, vooral de akkerdistels aan de randen van het fietspad vormen een rijke foerageerplaats.

Rietgors (3)

Vooraf in de eerste periode van het broedseizoen is deze uitgesproken rietruigte vogel actief in de zang. Daarna is het echt speuren en opletten naar foeragerende exemplaren. Het aantal van drie territoria van dit seizoen ligt iets boven gemiddeld. Dat is mooi, want er is ruimte genoeg. In 2011 zijn er vier territoria genoteerd, dat lijkt dan ook het maximum, al zou in een goed rietgorzenjaar dit nog iets hoger kunnen liggen. Landelijk gezien is er een lichte stijging van deze soort.

7.3 Niet broedvogels

Hieronder zijn enkele leuke en opmerkelijke waarnemingen voor 2018 vermeld.

soort	aantal	bijzonderheden
Aalscholver		Regelmatig foeragerend
Blauwe reiger		Foeragerend in gebied
Lepelaar	1	Overvliegend 6-4
Grote Canadese gans		
Nijlgans	1	Paar maakte eenmaal gebruik van het gebied, geen territorium
Bergeend		Foeragerend
Muskuseend	1	Verblijvend, geen nest gevonden
Fazant		Baltsend net buiten gebied, ook vrouwtjes
Buizerd		Overvliegend
Torenvalk	1	Overvliegend
Waterral	1	Gehoord op 6-4
Scholekster		Gehoord in de weilanden in de omgeving
Kievit		Gezien in de weilanden in de omgeving
Watersnip	4	Rustend in gebied 27-3 en 6-4
Wulp		Roepend overvliegend
Zwartkopmeeuw		Overvliegend
Kokmeeuw		Overvliegend
Zilvermeeuw		Overvliegend
Kleine mantelmeeuw		Overvliegend
Turkse tortel		Nabijgelegen bebouwing
Halsbandparkiet	6	Roepend opvliegend (zie toelichting)
Kerkuil	1	Roestend (zie toelichting)
Gierzwaluw		Jagend over het fort
Grote bonte specht		Gehoord, maar geen territorium volgens SOVON-norm
Witte kwikstaart		Foeragerend 19-4
Huiszwaluw		Foeragerend over het gebied
Roodborst		Zang buiten datumgrenzen
Ekster		Regelmatig gezien
Kauw		Gehoord
Zwarte kraai		Overvliegend

Toelichting op een aantal niet broedvogels:

Halsbandparkiet

Deze soort wordt in de omgeving steeds vaker waargenomen. De zes die op 15 juni luid roepend wegvlogen uit een boom, zouden vanuit Nieuwenhoorn afkomstig kunnen zijn.

Kerkuil

Tijdens de nestcontrole van de ganzen op 15 juni vloog uit één van de knotwilgen op het eiland een kerkuil weg. Kennelijk wordt het eiland gebruikt als roestplaats.

7.4 Zoogdieren en amfibieën

Nederlandse naam	Bijzonderheden
Haas	Rennend over het fietspad
Bruine rat	Dood op dijk aan de noordzijde
Groene kikker	Gehoord in de sloot aan de noordwestzijde